

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

**Analitinė apžvalga
21/68**

2021-06-28

**Lietuvos Respublikos Seimo II (pavasario) sesijos
svarbesnių sprendimų teisėkūros srityje išankstinė apžvalga
(2021 m. kovo 10 d. – birželio 23 d.)**

Turinys

Įvadas	2
SEIMO PRIIMTI SVARBESNI ĮSTATYMAI, KITI TEISĖS AKTAI	5
APLINKOS APSAUGA, TERITORIJŲ PLANAVIMAS, ŽEMĖS ŪKIS	5
BIUDŽETAS, MOKESČIAI, AUDITAS	6
EKONOMIKA	7
EUROPOS SĄJUNGOS IR UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAI	8
NACIONALINIS SAUGUMAS, KRAŠTO APSAUGA, KORUPCIJOS PREVENCIJA	10
SOCIALINĖ IR SVEIKATOS APSAUGA	11
ŠVIETIMAS, KULTŪRA, SPORTAS	15
TEISĖ IR TEISĖTVARKA	16
VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA	18

Įvadas

2020–2024 m. kadencijos Lietuvos Respublikos Seimo II (pavasario) sesija prasidėjo 2021 m. kovo 10 d. Iki birželio 28 d. buvo surengti 48 Seimo posėdžiai.

Socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros problemų sprendimo srityje svarbūs **Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo** pakeitimais asmeninės pagalbos poreikis reglamentuotas kaip viena iš specialiųjų poreikių rūšių, o asmeninės pagalbos teikimas neįgaliajam – kaip specialiojo poreikio tenkinimo priemonė. Įstatymu neįgaliesiems sudarytos sąlygos gauti asmeninę pagalbą, taip siekiant užtikrinti jiems galimybę visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir darbo rinkoje.

Priimtas naujas **Vienišo asmens išmokos įstatymas** – juo siekiama mažinti mažiausias pajamas gaunančių asmenų (vienišų senatvės pensijos amžių sukakusių ir suaugusių asmenų su negalia asmenų) skurdą. Įstatymų pakeitimais tobulinama vienišų asmenų pajamų apsauga nustatant naują – vienišo asmens – išmoką, jos dydį ir gavimo sąlygas suvienodinant su socialinio draudimo našlių pensija.

Užimtumo įstatymo pakeitimais siekiama padėti verslui ir gyventojams, susiduriantiems su neigiamu COVID-19 ligos plitimo poveikiu, nustatyti tikslingesnes ir taiklesnes valstybės paramos priemones darbo vietoms išsaugoti. Apsispręsta toliau tęsti subsidijų darbo užmokesčiui už prastovose esančius darbuotojus mokėjimo laikotarpį bei mokėti subsidijas darbdaviams už į darbą iš prastovų sugrįžusius darbuotojus.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo pakeitimais nustatyta, kad socialinio draudimo pensijų ir netekto darbingumo kompensacijų dėl nelaimingų atsitikimų darbe bei šalpos išmokų gavėjai turi teisę gauti visą nedarbo išmoką (o ne šios išmokos dalį, viršijančią gaunamų pensijų ir išmokų sumą, kaip buvo iki įstatymo pakeitimo). Taip pat siekiant paskatinti asmenis grįžti į darbo rinką, nustatyta, kad tam tikrais atvejais nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimas galėtų būti atnaujinamas du kartus (o ne vieną kartą, kaip buvo iki įstatymo pakeitimo) visiems bedarbiams, iš naujo įsiregistravusiems Užimtumo tarnyboje per 6 mėnesius po nedarbo draudimo išmokos mokėjimo nutraukimo.

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimais nustatyta palankesnė išmokų skaičiavimo tvarka tėvams, kurių pajamos sumažėjo dėl prastovų per pandemiją, taip pat asmenims, kurie vykdydami profesinės veiklos funkcijas susirgo COVID-19 liga.

Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimais nustatyta, kad medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo išlaidos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis bus apmokamos visiems apdraustiesiems pagal asmens biosocialinių funkcijų sutrikimo ar ligos laipsnį, o ne pagal socialines grupes, kaip buvo anksčiau.

Socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisomis patobulinta netekto darbingumo ir senatvės pensijų apskaičiavimo tvarka asmenims, iki 2017 m. gruodžio 31 d. gavusiems netekto darbingumo (invalidumo) pensijas. Šių asmenų įgyti pensijų apskaitos vienetai galės būti apskaičiuojami ne vien pagal tuos pačius asmens draudžiamųjų pajamų koeficientus, pagal kuriuos anksčiau buvo apskaičiuota netekto darbingumo (invalidumo) pensija, bet ir tokiu pat būdu, kaip pensijų apskaitos vienetai nustatomi anksčiau pensijų negavusiems asmenims.

Ekonomikos plėtros, energetikos, verslo skatinimo srityje svarbūs **Elektros energetikos įstatymo, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo, Elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo** pakeitimai – jie sudaro galimybę sukurti elektros energijos kaupimo įrenginių sistemą. Tai viena iš Lietuvos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų, leidžiančių išspręsti inercijos palaikymo problemą elektros energetikos sistemoje įrengiant greitai galią gebančius keisti galios šaltinius.

Priimtas naujas **Alternatyviųjų degalų įstatymas** su lydinčiųjų Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymų pakeitimais sukurs galimybes iki

2030 m. ženkliai padidinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį transporto sektoriuje – iki 15 proc. ir taip reikšmingai sumažinti neigiamą poveikį klimatui bei skatinti vietinių biodegalų vartojimą.

Investicijų įstatymo pataisomis siekiama įtvirtinti naują leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje teisinį pagrindą, kai investuotojas Lietuvos Respublikoje vykdo naujas investicijas ir kuria naujas darbo vietas, į kurias perkelia ir savo ar savo įmonių grupės darbuotojus iš trečiųjų šalių.

Biudžeto, finansų, mokesčių srityje reikšmingos yra **Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo** pataisos. Jomis nuo liepos 1 d. bus laikinai – iki 2022 m. gruodžio 31 d. – išplėstas lengvatinio PVM tarifo taikymas labiausiai nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiems verslams, t. y. lengvatinis 9 proc. PVM tarifas bus taikomas maitinimo paslaugoms ir išsinešti tiekiamam maistui, lengvata taip pat galios kultūros ir sporto sektoriams.

Priimtų **Bankų įstatymo** pataisų tikslas stiprinti Lietuvos bankų sistemos finansinį stabilumą, sudarant prielaidas Lietuvos bankui laiku identifikuoti sistemine riziką, įvertinti jos pokyčius rinkoje ir prireikus imtis reikiamų šios rizikos valdymo priemonių.

2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo, 2021 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimais patikslinti atitinkami nurodytų 2021 m. valdžios sektoriaus biudžetų rodikliai atsižvelgiant į besitęsiančią nepalankią situaciją dėl COVID–19 ir kitas aplinkybes.

Teisės, valstybės valdymo, viešojo administravimo srityje svarbus **Seimo statuto** pakeitimas, kuriuo įgyvendintas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsnio, Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinio nutarimo Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Šiame Seimo statute įtvirtinta, kad, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų ir Vyriausybė iš naujo turi gauti Seimo įgaliojimus, Vyriausybei įgaliojimai iš naujo suteikiami, kai Seimas priima nutarimą pritarti Vyriausybės programai. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti. Taip pat koreguojamas Seimo statute nustatytas Seimo protokolinių nutarimų priėmimo teisinis reguliavimas, kad tokiais nutarimais nebūtų sprendžiami valstybės valdymo klausimai, kuriuos sprendžiant atsiranda teisiniai padariniai kitiems asmenims.

Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimais įtvirtinta, jog žurnalistams, informuojantiems visuomenę ir besispecializuojantiems tiriamosios žurnalistikos srityje, būtų suteikta plati galimybė iš registru ir valstybės informacinių sistemų tvarkytojų gauti tiek aktualius, tiek istorinius duomenis apie juridinius asmenis, šių juridinių asmenų finansinės atskaitomybės dokumentus, identifikacinius duomenis apie juridinių asmenų dalyvius, taip pat nekilojamąjį turta, kitą informaciją.

Su valstybės saugumu susijusioje teisėkūros srityje aktualūs **Elektroninių ryšių įstatymo** pakeitimai – jais įtvirtinama principinė nuostata, kad radijo dažniai 5G ryšiui bus skiriami tik įvertinus, ar šio ryšio tinklams naudojama įranga atitinka nacionalinio saugumo interesus.

Kibernetinio saugumo įstatymo pakeitimais įteisina ryšių ir informacinių sistemų spragų atskleidimo procesą, išskirdamas konkrečias sąlygas, kada galima teisėtai ieškoti spragų ir kaip tinkamai apie jas pranešti, siekiant užkirsti kelią kibernetiniams incidentams ir stiprinti bendrą šalies kibernetinę brandą.

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais nustatytas specifinis politinis pagrindas, kuriuo uždrausta trečiųjų šalių piliečiams, remiantis išplėsta „S. Magnickio nuostata“, atvykti į Lietuvos Respubliką iki 5 metų laikotarpiui, jeigu tokie asmenys viešai ir (ar) aktyviai remia ir (ar) dalyvauja užsienio valstybių vykdomose tarptautinės teisės principus ir normas pažeidžiančiose veikose. Naujo pagrindo įtvirtinimas ženkliai palengvins atsakingų institucijų darbą.

2021 m. birželio 29 d. numatytas **Korupcijos prevencijos įstatymo** naujos redakcijos priėmimas. Įstatymu siekiama sukurti kokybiškai naują Lietuvos korupcijos prevencijos modelį. Kuriant antikorupeinę aplinką Lietuvoje, būtų skatinama subjektų savanoriška veikla ir įsitraukimas, taip pat diegiamas subsidiarumo principas, reiškiantis, kad už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą visų pirma atsakingos pačios įstaigos, o jų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos prižiūri ir prireikus prisideda didinant jų atsparumą korupcijai.

Švietimo, kultūros ir mokslo srityje paminėtini **Švietimo įstatymo** pakeitimai, kuriais išplėstas subjektų, galinčių teikti formalųjį švietimą papildantį ugdymą ratas.

Žmogaus teisių apsaugos aspektu svarbus priimtas **Laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymas** – jo nuostatomis laisvės gynėjo statusas pripažįstamas asmenims, kurie nuo 1990 m. kovo 11 d. – 1991 m. rugpjūčio 21 d. (SSRS rugpjūčio pučo) dalyvavo atkuriant Lietuvos valstybingumą ar šalinant grėsmę Lietuvos valstybingumui ir vientisumui, įvairiomis nesmurtinio pasipriešinimo formomis priešinosi agresyviems SSRS ekonominiams ar kariniams veiksams, saugojo ar gynė valstybės sieną ir kt.

Žemės ūkio, teritorijų planavimo srityje svarbi **Pluoštinių kanapių įstatymo** nauja redakcija – ji sudaro galimybę perdirbti visas pluoštinių kanapių dalis ir leisti tiekti rinkai ne vien pluoštą ir sėklas ar šių sėklų produktus, bet ir iš kitų pluoštinių kanapių dalių gautus produktus ir jų gaminius. Tikimasi, kad šis įstatymas turės tiesioginės įtakos naujos industrijos susiformavimui Lietuvoje, kas sukurtų šalies pluoštinių kanapių verslo proveržį, orientuotą teikti produkciją farmacijos, kosmetikos, maisto, gėrimų ir pašarų pramonei.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo nauja redakcija naujai reglamentuoti teisiniai santykiai geodezijos ir kartografijos srityse.

Svarbus **su Europos Sąjungos teisės aktu nuostatų perkėlimu** susijusių teisės aktų priėmimas. Seimo II (pavasario) sesijos metu priimti svarbūs teisės aktų projektai, kurie yra susiję su pradėta ES teisės pažeidimo procedūra, arba su Europos Komisijos paklausimais dėl atitikties ES teisei, arba su visišku direktyvų perkėlimu ir įgyvendinimu, t. y. **Administracinių bylų teisenos įstatymo** (tinkamai perkeltos Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalies nuostatos, panaikintas ES teisės aktų nuostatų pažeidimas (oficialaus pranešimo stadija) ir patikslintas Įstatymas, praplečiant subjektų, kurie gali kreiptis į administracinę teisimą dėl norminio administracinio akto teisėtumo patikros, ratą), **Konkurencijos įstatymo** (tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/1151 nuostatos dėl skaitmeninių priemonių ir procesų, naudojamų taikant bendrovių teisės aktus (vidaus rinkos direktyva), nuostatos), **Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo** (tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais), **Politinių partijų įstatymo** (patikslintas Sutarties dėl ES veikimo 20 ir 22 straipsnių nuostatų perkėlimas nacionalinėje teisėje, ir panaikintas ES teisės aktų nuostatų pažeidimas), **Atliekų tvarkymo įstatymo** (tinkamai perkeltos ES žiedinės ekonomikos atliekų direktyvų nuostatos), **Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo** (tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (vidaus rinkos direktyva) nuostatos) pakeitimų įstatymai.

Paminėtini šią sesiją planuoti priimti, bet **nepriimti** svarbūs **Žemės įstatymo** (siūloma nustatyti aiškia ir skaidrią statybų tvarką nuomojamoje valstybinėje žemėje), **Viešųjų pirkimų įstatymo** ir kitų susijusių įstatymų (siekiama nustatyti aiškia valstybės lygio strategiją viešųjų pirkimų atžvilgiu, sukurti efektyvesnę centralizuotų pirkimų sistemą, sudaryti sąlygas greitesniam ginčų tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų sprendimui), **Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo** ir **Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių**

nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo (siekiama papildyti šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą taip, kad Astravo AE projektuose dalyvaujančios įmonės negalėtų dalyvauti Lietuvos energetikos projektuose), **Psichologų praktinės veiklos įstatymo** (siekiama reglamentuoti psichologų kvalifikacijos įgijimo sąlygas, psichologų praktinės veiklos licencijavimo tvarką, šios veiklos sąlygas bei psichologų profesines teises ir pareigas bei atsakomybę), **Seimo statuto** (pataisomis siūloma sugriežtinti Seimo narių atsakomybę už nedalyvavimą Seimo, komitetų ir komisijų posėdžiuose, nustatyti aiškia tvarką, kaip vykdoma komitetų bei komisijų veikla, kai Seimo nėra patvirtintas šių struktūrinių padalinių pirmininkas; taip pat siekiama nustatyti ilgesnį terminą tarp teisės akto projekto pateikimo ir svarstymo Seime, taip pat nustatyti ilgesnį terminą, kai pagrindiniu paskirtas komitetas privalo pradėti pasirengimo svarstyti teisės akto projektą procedūrą) ir kitų įstatymų pakeitimai.

Apžvalga parengta pagal Lietuvos Respublikos Seimo komitetų biurų ir Seimo komisijų pateiktą informaciją apie II (pavasario) sesijos svarbiausius sprendimus teiskūros srityje.

SEIMO PRIIMTI SVARBESNI ĮSTATYMAI, KITI TEISĖS AKTAI

APLINKOS APSAUGA, TERITORIJŲ PLANAVIMAS, ŽEMĖS ŪKIS

Alternatyviųjų degalų įstatymas Nr. XIV-196 su lydinčiais Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymais. Šie įstatymai sukurs galimybes iki 2030 m. ženkliai padidinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį transporto sektoriuje – iki 15 proc. ir taip reikšmingai sumažinti neigiamą poveikį klimatui bei skatinti vietinių biodegalų vartojimą. Įstatyme numatytos šios pagrindinės kryptys – skatinti netaršių transporto priemonių naudojimą, vietinę biometano ir kitų pažangiųjų biodegalų gamybą ir didinti transporto sektoriaus elektrifikaciją.

Želdynų įstatymo Nr. X-1241 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-199 (nauja redakcija). Įstatymo projektas parengtas siekiant nustatyti aiškesnį želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo teisinį reguliavimą, išplėsti visuomenės galimybes dalyvauti priimančiam sprendimui dėl želdynų kūrimo bei būti informuoti apie numatomus želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus, įtvirtinti profesinės kvalifikacijos reikalavimus nepriklausomiems želdynų ir želdinių ekspertams, želdynų projektavimo bei želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo darbus atliekantiems asmenims bei suderinti Įstatymo nuostatas su žemės naudojimą, teritorijų planavimą ir statybos santykius reguliuojančiais įstatymais.

Statybos įstatymo Nr. I-1240 12, 16, 17, 18 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-383 ir jį lydintis Teritorijų planavimo įstatymo 40 straipsnio pakeitimo įstatymas. Jų tikslas – reorganizuoti šiuo metu veikiančią, Aplinkos ministerijos įsteigtą nepriklausomą valstybės įmonę Statybos produkcijos sertifikavimo centrą ir jo vykdomas viešojo administravimo funkcijas perduoti numatomai įsteigti viešajai įstaigai Statybos sektoriaus vystymo agentūrai.

Pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-386 (nauja redakcija). Sudaryta galimybė perdirbti visas pluoštinių kanapių dalis ir leisti tiekti rinkai ne vien pluoštą ir sėklas ar šių sėklų produktus, bet ir iš kitų pluoštinių kanapių dalių gautus produktus ir jų gaminius. Tikimasi, kad šis įstatymas turės tiesioginės įtakos naujos industrijos susiformavimui Lietuvoje, kas sukurtų šalies pluoštinių kanapių verslo proveržį, orientuotą teikti produkciją farmacijos, kosmetikos, maisto, gėrimų ir pašarų pramonei.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-362 (nauja redakcija). Naujai reglamentuoti teisiniai santykiai geodezijos ir kartografijos srityse.

Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo projektas Nr. XIVP-394(2) ir trys jį lydintieji įstatymų projektai perkelia į

nacionalinę teisę Direktyvos 2019/633/ES „Dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje“ nuostatas. Jų tinkamas taikymas apsaugos žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjus nuo šių produktų pirkėjų, taikančių ar siekiančių taikyti tiekėjų atžvilgiu draudžiamus nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus.

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Žemės įstatymo Nr. I-446 9 ir 24 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 91 straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4274(2). Juo siūloma nustatyti aiškia ir skaidrią statybų tvarką nuomojamoje valstybinėje žemėje. Gavus Specialiųjų tyrimų tarnybos pastabas, dėl šio įstatymo projekto priėmimo stadijoje 2020 m. gruodžio mėn. buvo paprašyta Vyriausybės nuomonės, kuri pateikta tik 2021 m. birželio 11 d. (pritarta su pastabomis ir pasiūlymais). Be to, lydintysis Statybos įstatymo Nr. I-1240 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-5369 yra tik svarstymo Seime stadijoje.

BIUDŽETAS, MOKESČIAI, AUDITAS

Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4714(2). Įstatymo pataisomis nuo liepos 1 d. bus laikinai – iki 2022 m. gruodžio 31 d. – išplėstas lengvatinio PVM tarifo taikymas labiausiai nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiems verslams. Lengvatinis 9 proc. PVM tarifas bus taikomas maitinimo paslaugoms ir išsinešti tiekiamam maistui (išskyrus paslaugas, kurios susijusios su alkoholiniais gėrimais). Ši lengvata taip pat galios kultūros ir sporto sektoriams – visų rūšių meno ir kultūros įstaigų, meno ir kultūros renginių, sporto renginių, sporto klubų lankymui ir atlikėjų teikiamoms paslaugoms, atlikėjų teikiamoms atlikimo paslaugoms.

Bankų įstatymo Nr. IX-2085 papildymo dešimtuoju 1 skirsniu ir 79, 81 straipsnių pakeitimo, 80 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIV-292 (toliau – Įstatymas) tikslas stiprinti Lietuvos bankų sistemos finansinį stabilumą, sudarant prielaidas Lietuvos bankui laiku identifikuoti sistemine riziką, įvertinti jos pokyčius rinkoje ir prireikus imtis reikiamų šios rizikos valdymo priemonių. Įstatyme įtvirtinama nuostata, kad būtina gauti Priežiūros institucijos – Lietuvos banko sutikimą, jeigu sudaromi sandoriai dėl banko, užsienio banko arba finansų įstaigos reorganizavimo jungimo būdu, kai dėl sandorio banko arba finansinės grupės turto dalis Lietuvos Respublikos kredito įstaigų sistemoje padidėtų daugiau negu vienu procentiniu punktu, detalizuojama kokie dokumentai ir duomenys turi būti pateikti teikiant prašymą dėl sutikimo sudaryti sandorį, išdavimo, įtvirtinami sisteminės rizikos lygio vertinimo kriterijai.

2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-102 preambulės, 1, 2, 3, 9, 10, 11, 14, 20 straipsnių ir 1, 2, 3, 6, 7, 8 priedų pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-495; Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-122 1, 5 straipsnių, 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-508; 2021 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-121 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-493. Šiais įstatymų projektais patikslinti atitinkami nurodytų 2021 m. valdžios sektoriaus biudžetų rodikliai atsižvelgiant į besitęsiančią nepalankią situaciją dėl COVID-19 ir kitas aplinkybes.

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 19, 22, 25, 26, 27, 31, 46, 55, 58, 82, 86, 92, 93, 94, 95, 101 ir 102 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 82(1), 82(2), 82(3) ir 103(1) straipsniais įstatymo projektas Nr. XIIP-4877 ir kiti susijusių įstatymų pakeitimų projektai. Šiais teisės aktais siekiama nustatyti aiškia valstybės lygio strategiją viešųjų pirkimų atžvilgiu, sukurti efektyvesnę centralizuotų pirkimų sistemą, sudaryti sąlygas greitesniam ginčų tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų sprendimui, veiksmingesnei tiekėjų konkurencijai, korupcijos pasireiškimo prielaidų mažėjimui bei efektyvesnei Viešųjų pirkimų

tarnybos veiklai. Šiuo metu įstatymų projektai svarstomi pagrindiniame Seimo Ekonomikos komitete. Tikėtina, kad įstatymų projektai gali būti priimti Seimo III (rudens) sesijoje.

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3308 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-385. 2021 m. gegužės 12 d. Audito komitetas priėmė protokolinį nutarimą daryti šio projekto svarstymo Komitete pertrauką, iki kol Finansų ministerija Seimui pateiks naują Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo projektą, patikslintą atsižvelgiant į nustatytus tam tikrus teisinio reguliavimo suderinamumo trūkumus ir kitus tikslintinus aspektus. Planuojama, kad naujas Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo projektas Seimui bus pateiktas Seimo III (rudens) sesijoje.

Bankų įstatymo Nr. IX-2085 2 ir 56 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-491. Juo siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikoje įsteigti bankai ir užsienio bankai ar jų padaliniai, veikiantys Lietuvos Respublikoje, privalo teikti paslaugas, suteikiančias galimybę protingu atstumu visoje šalyje savo klientams mokėjimo kortele pasiimti grynuosius pinigus iš bankomatų. Buvo nuspręsta daryti pertrauką, atsižvelgiant į tai, jog įstatymo projektu siekiamus tikslus galima pasiekti leidžiant komerciniams bankams patiems susitarti sudarant memorandumą. 2021 m. birželio 21 d. Lietuvos bankas ir septynios šalies finansų ir kredito įstaigos pasirašė memorandumą, kuriuo įsipareigojo per vienus metus padvigubinti vietovių, kuriose galima išsigryninti pinigus, skaičių. Lietuvos bankas stebės, kaip vykdomi šio memorandumo įsipareigojimai, konsultuos bankus dėl praktinio jo nuostatų įgyvendinimo. Jeigu memorandumo nuostatos nebus vykdomos, komitetas projekto svarstymą tęs Seimo III (rudens) sesijoje.

EKONOMIKA

Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 56, 67 ir 69 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo septintuoju 1 skirsniu įstatymas Nr. XIV-232, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 5 straipsnio, 2 ir 4 priedų pakeitimo įstatymas Nr. XIV-233, Elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo Nr. XI-2052 2, 5, 6, 8, 12, 13 ir 131 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61 straipsniu įstatymas Nr. XIV-234. Įstatymai sudaro galimybę sukurti elektros energijos kaupimo įrenginių sistemą. Tai viena iš Lietuvos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų, leidžiančių išspręsti inercijos palaikymo problemą elektros energetikos sistemoje įrengiant greitai galią gebančius keisti galios šaltinius. Elektros energijos kaupimo įrenginių sistemos veikimas elektros energijos rinkoje labai padidins jos likvidumą, konkurencingumą ir atsparumą neigiamiems išorės veiksniams ne tik Lietuvos, bet viso Baltijos regiono mastu ir elektros energijos rinkoje ateityje taps labai reikšmingu veiksniu, kaupiant elektros energijos gamybos piko laikotarpiu iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektros energiją ir ją atiduodant į elektros tinklus didžiausio elektros energijos vartojimo poreikio metu. Taip pat būtų užtikrinamas elektros energetikos sistemos darbo stabilumas, patikimumas ir elektros energijos tiekimo saugumas, mažinama priklausomybė nuo trečiųjų šalių politinių sprendimų ir veiksmų ar neveikimo ir kt.

Elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 68 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-348. Įstatymas leis užtikrinti efektyvų konsulinės pagalbos teikimą užsienyje esantiems piliečiams. Užsienio valstybėje susiklosčius ekstremaliajai situacijai, bus įmanoma, nedelsiant identifikuoti konsulinės pagalbos teikimo poreikį, t. y. nustatyti, ar pavojingose teritorijose yra Lietuvos Respublikos piliečių, ir, jei tokių piliečių yra, operatyviai informuoti juos apie esamą situaciją ir rekomenduojamus veiksmus. Informacija bus gaunama, Užsienio reikalų ministerijos prašymu, iš viešųjų judriojo telefonų ryšių paslaugų teikėjų.

Investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 13 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 131 straipsniu įstatymas Nr. XIV-377, Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. 378, Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 56 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-379. Priimtų įstatymų tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas perkelti

visus ar dalį įmonės darbuotojų ir jų šeimos narių į Lietuvos Respubliką, perkelti įmonės veiklą ar jos dalį iš trečiųjų šalių, kai privačių investicijų suma į investicijų projektą yra ne mažesnė kaip 1 448 100 eurų vertės. Siekiant sudaryti vienodas konkurencines sąlygas Lietuvoje jau veikiantiems ar planuojantiems kurti investuotojams, siūlomu reguliavimu galėtų pasinaudoti ir jie. Dėl to siūlomu teisiniu reguliavimu ūkio subjektų ratas nebūtų apribojamas tik trečiosiose šalyse veikiančiomis įmonėmis, kurios savo veiklą (dalį jos) perkeltų į Lietuvos Respubliką, o siūlomomis specialiomis verslo sąlygomis įdarbinant užsieniečius galėtų naudotis ir veiklos trečiosiose valstybėse niekuomet nevykdžiusios įmonės. Tokios sąlygos būtų sudarytos įtvirtinus naują leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje pagrindą, kai Lietuvos Respublikoje investuotojas vykdo naujas investicijas ir kuria naujas darbo vietas, į kurias perkelia ir savo ar savo įmonių grupės darbuotojus iš trečiųjų šalių, kurie atitiks bent vieną iš kriterijų: investuotojo įmonėje dirbo bent tris mėnesius iki investicijų sutarties sudarymo, jam priklauso ne mažiau kaip dešimtadalis įmonės įstatinio kapitalo ir kurio investuotos lėšos į šią įmonę sudaro ne mažiau kaip 14 000 Eur. Nauju reguliavimu galėtų pasinaudoti tik su Lietuvos Respublikos Vyriausybe ar jos įgaliota institucija investicijų sutartis sudarę investuotojai, kurie, be kita ko, pagal investicijų sutartį įsipareigotų sukurti ne mažiau kaip 20 naujų darbo vietų, kuriose įdarbintų ne mažiau kaip 20 asmenų, kurių atitinkamų metų vidutinis darbo užmokestis būtų ne mažesnis kaip 1,5 Lietuvos statistikos departamento paskelbto savivaldybės, kurioje investuojama, vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio. Šios darbo vietos turėtų būti išlaikytos ne trumpiau kaip trejus metus.

EUROPOS SAJUNGOS IR UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAI

Seimo II (pavasario) sesijos metu priimti šie svarbiausi teisės aktų projektai, kurie yra susiję su pradėta ES teisės pažeidimo procedūra, arba su Europos Komisijos paklausimais dėl atitikties ES teisei, arba su visišku direktyvų perkėlimu ir įgyvendinimu:

Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 112 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-66 – tinkamai perkeltos Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalies nuostatos, panaikintas ES teisės aktų nuostatų pažeidimas (oficialaus pranešimo stadija) ir patikslintas Įstatymas, praplečiant subjektų, kurie gali kreiptis į administracinę teisumą dėl norminio administracinio akto teisėtumo patikros, ratą.

Konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 41 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-31 ir lydintys XIVP-32 ES Juridinių asmenų registro įstatymo Nr. IX-368 4(1) straipsnio ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 4(2) straipsniu įstatymo projektas ir XIVP-33 ES Civilinio kodekso 2.64, 2.72 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas – tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/1151, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos (ES) 2017/1132 nuostatos dėl skaitmeninių priemonių ir procesų, naudojamų taikant bendrovių teisės aktus (vidaus rinkos direktyva), nuostatos. Tikslas: įgyvendinti Direktyvos nuostatas dėl nušalintųjų direktorių, t. y. nustatyti, kad informacija apie asmenis, kuriems įsiteisėjusiu teismo sprendimu paskirtos Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nustatytos sankcijos (apribota teisė nuo trejų iki penkerių metų eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu), būtų perduota Juridinių asmenų registro tvarkytojui.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII- 275 2, 3, 7, 11, 14, 15, 16, 22, 25(2) ir 51 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 5(1) straipsniu įstatymo projektas Nr. XIVP-148 – tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais ir kuria panaikinamas Tarybos sprendimas 2000/642/TVR, nuostatos. Įstatymo projektu siekiama palengvinti finansinės informacijos, kuri konkrečiu atveju būtina sunkiai nusikalstamai veikai užkardyti, nustatyti, iširti arba baudžiamajam persekiojimui, naudojimą, taip pat pašalinti Europos Tarybos ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų į kovą su pinigų plovimu bei teroristų

finansavimu (MONEYVAL), nustatytą trūkumą dėl reikalavimo pranešti apie teroristų finansavimo atvejus.

Politinių partijų įstatymo Nr. I-606 2 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-406(2) – patikslintas Sutarties dėl ES veikimo 20 ir 22 straipsnių nuostatų perkėlimas nacionalinėje teisėje, ir panaikintas ES teisės aktų nuostatų pažeidimas (pagrįstos nuomonės stadija, sudarytos sąlygos Europos Sąjungos piliečiams tapti politinių partijų steigėjais Lietuvoje.

Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3, 3(1), 3(2), 4, 7, 11(1), 12(1), 18(2), 22, 30, 32, 33, 34, 34(1), 34(4), 34(5), 34(6), 34(7), 34(8), 34(15), 34(18), 34(26), 34(31) straipsnių, šeštojo skirsnio ir 5 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 32(1) straipsniu ir antruoju(2) skirsniu įstatymo projektas Nr. XIVP-171 ir lydimųjų įstatymų projektai – tinkamai perkeltos ES žiedinės ekonomikos atliekų direktyvų: (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, ir (ES) 2018/850, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų, ir (ES) 2018/849, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų, ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų nuostatos į nacionalinę teisę ir panaikintas ES teisės aktų nuostatų pažeidimas (pagrįstos nuomonės stadija). Atliekų įstatyme nustatyti atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetai, prievolė savivaldybėms užtikrinti, kad atliekų turėtojai būtų aprūpinti antrinių žaliavų surinkimo priemonėmis, nurodyta, kad atliekų tvarkymo srityje taikomas principas „teršėjas moka“, kuris reiškia, kad atliekų darytojas padengia atliekų tvarkymo išlaidas. Pakeitimais siekiama palengvinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, o įgyvendinant jos principus, prioritetas skiriamas atliekų prevencijai, produktų ilgaamžiškumui, jų atnaujinimui ir kt. *Priėmimas numatytas birželio 30 d.*

Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo projektas Nr. XIVP-394 ir lydimųjų įstatymų projektai – tinkamai perkeltos Direktyvos (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (vidaus rinkos direktyva) nuostatos. Siekiama sumažinti derybinės galios disbalansą tarp žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir šių produktų pirkėjų, kartu – ir tokios nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje atvejų skaičių ir nustatyti tiekėjų apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos minimalųjį standartą.

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 133 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-324. Įstatymu nustatytas specifinis politinis pagrindas, kuriuo uždrausta trečiųjų šalių piliečiams, remiantis išplėsta „S. Magnickio nuostata“, atvykti į Lietuvos Respubliką iki 5 metų laikotarpiui, jeigu tokie asmenys viešai ir (ar) aktyviai remia ir (ar) dalyvauja užsienio valstybių vykdomose tarptautinės teisės principus ir normas pažeidžiančiose veikose. Naujo pagrindo įtvirtinimas ženkliai palengvins atsakingų institucijų darbą. Neretai tokie užsieniečiai, atvykę į Lietuvos Respubliką, savo retorika, elgesiu, savo asmeniu yra nedemokratinė politinių režimų „minkštosios galios“ projektų sklaidos įrankis, kurį užsienio valstybė išnaudoja siekdama pateisinti savo agresyvią užsienio politiką, formuoti teigiamą jos valdžios vykdomos politikos įvaizdį, skleisti dezinformaciją, daryti propagandinę įtaką Lietuvos visuomenei ir neigiamai indoktrinuoti Lietuvos Respublikos gyventojus. Pataisos atitinka Vyriausybės programos tikslus vykdyti kryptingą kovos su dezinformacija politiką.

Seimo statutas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 47, 49, 68, 81, 130 straipsnių, dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Statuto papildymo 81(1) straipsniu“ Nr. XIV-396. Tiksliau reglamentuojama Seimo pakomitečių veikla, numatoma aiškesnė Seimo delegacijų tarptautinėse parlamentinėse organizacijose ir asamblėjose, taip pat Seimo tarpparlamentinių ryšių grupių sudarymo tvarka. Be to, pakeitimais tiksliau reglamentuojamos Seimo Užsienio reikalų komiteto veiklos kryptys, kiek tai susiję su Komiteto veikla koordinuojant Seimo tarptautinio bendradarbiavimo klausimus.

NACIONALINIS SAUGUMAS, KRAŠTO APSAUGA, KORUPCIJOS PREVENCIJA

Elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 12, 50 ir 71 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 571 straipsniu įstatymas Nr. XIV-346 ir Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 19 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 13² straipsniu įstatymas Nr. XIV-347. Šie įstatymai įtvirtina principinę nuostatą, kad radijo dažniai 5G ryšiui bus skiriami tik įvertinus, ar šio ryšio tinklams naudojama įranga atitinka nacionalinio saugumo interesus. Įstatymų pataisos sukuria Ryšių reguliavimo tarnybai pareigą kreiptis į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisiją dėl 5G tinklams naudojamos įrangos įvertinimo. Įstatymų pataisos taip pat patikslina, kad nacionalinio saugumo interesų neatitinka bet kuris asmuo, gamintojas ir/arba tiekėjas, jei jis registruotas trečiojoje valstybėje, t. y. valstybėje, nepriklausančioje ES, NATO, Europos laisvosios prekybos asociacijai ir/arba Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai.

Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 1, 2, 6, 8, 9, 13 straipsnių, V skyriaus pavadinimo, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 17 straipsniu ir VI skyriumi įstatymas Nr. XIV-413. Šis įstatymas įteisina ryšių ir informacinių sistemų spragų atskleidimo procesą, išskirdamas konkrečias sąlygas, kada galima teisėtai ieškoti spragų ir kaip tinkamai apie jas pranešti, siekiant užkirsti kelią kibernetiniams incidentams ir stiprinti bendrą šalies kibernetinę brandą. Įstatymo pataisomis taip pat kartu su kitomis ES valstybėmis nuo šių metų birželio 28 d. sukuriami bendra erdvė, kurioje galios Europos kibernetinio saugumo sertifikatai, leisiantys Lietuvos vartotojams priimti labiau pagrįstus sprendimus renkantis įvairius informacinių ir ryšių technologijų produktus ar paslaugas.

Laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymas Nr. XIV-389. Šiuo įstatymu laisvės gynėjo statusas pripažįstamas asmenims, kurie nuo 1990 m. kovo 11 d. – 1991 m. rugpjūčio 21 d. (SSRS rugpjūčio pučo) dalyvavo atkuriant Lietuvos valstybingumą ar šalinant grėsmę Lietuvos valstybingumui ir vientisumui, įvairiomis nesmurtinio pasipriešinimo formomis priešinosi agresyviems SSRS ekonominiams ar kariniams veiksams, saugojo ar gynė valstybės sieną, kitus valstybinės svarbos ir ūkio objektus, kūrė krašto apsaugos struktūras, munitines, specifinėmis priemonėmis padėjo atkurti Lietuvos Respublikos valstybingumą, tarnaudamas konkrečiose struktūrose ir prisiekė Lietuvos valstybei iki 1991 m. rugpjūčio 21 d. Laisvės gynėjo teisinį statusą pripažins ir pažymėjimus išduos Laisvės gynėjo teisinio statuso pripažinimo komisija.

Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 2, 9, 20, 35, 43, 51, 63, 63(1), 64, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-437. Juo tobulinamas karių maistpinigių, kelionpinigių, gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensavimas bei vienkartinį kompensacijų, mokamų karių sveikatos sutrikimo atveju, mokėjimo sąlygas, nurodant, kad liekamaisiais reiškiniais laikomi ne tik motorinės, sensorinės, psichinės funkcijos sutrikimai, bet ir organų funkcijos sutrikimai. Įstatymo pakeitimai leis dvigubai didesniai karių skaičiui pretenduoti į kompensacijas, išplečiamos galimybės kariams gauti padidintas gyvenamosios patalpos nuomos ir kelionės iš gyvenamosios vietos į tarnybą ir atgal išlaidas.

Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-5042(2) (nauja redakcija). Juo siekiama sukurti kokybiškai naują Lietuvos korupcijos prevencijos modelį. Kuriant antikorpucinę aplinką Lietuvoje, būtų skatinama subjektų savanoriška veikla ir išitraukimas, taip pat diegiamas subsidiarumo principas, reiškiantis, kad už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą visų pirma atsakingos pačios įstaigos, o jų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos prižiūri ir prireikus prisideda didinant jų atsparumą korupcijai. Įstatymu siekiama viešojo sektoriaus subjektuose įsteigti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingus padalinius arba paskirti atsakingus asmenis, bei sukurti jų veiklos koordinavimo sistemą. Šiuo įstatymu taip pat numatoma išplėsti korupcijos sąvoką, kad ji apimtų ir korupciją privačiame sektoriuje. Įstatymu numatoma sukurti korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemą, sudarytą iš korupcijos prevencijos priemonių, antikorpucinio sąmoningumo didinimo, personalo patikimumo užtikrinimo ir pan. Numatomos naujos korupcijos prevencijos priemonės (korupcijos rizikos valdymo vertinimas, atsparumo korupcijai lygio nustatymas, antikorpucinių elgesio standartų

diegimas), atsisakoma nepasiteisinusių korupcijos prevencijos priemonių (nustatytų korupcijos atvejų viešas paskelbimas, informacijos pateikimas valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams). Įstatyme taip pat itin detalčiai išdėstyta informacijos apie asmenį rinkimo, teikimo ir panaudojimo tvarka ir t. t. *Priėmimas numatytas 2021 m. birželio 29 d.*

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-219 ir Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo Nr. XIII-306 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-220. Projektai nebuvo priimti, kadangi buvo paprašyta Vyriausybės išvados, kurios šioje sesijoje nesulaukta. Įstatymų projektų tikslas – papildyti šiuo metu galiojančią teisinę reguliavimą taip, kad Astravo AE projektuose dalyvaujančios įmonės negalėtų dalyvauti Lietuvos energetikos projektuose. Pirmuoju projektu siūloma papildyti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą ir nustatyti įpareigojimą nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei pranešti investuotojus ir sandorius tikrinančiai Vyriausybės Komisijai apie ketinamą sudaryti sandorį, neatsižvelgiant į jo vertę, kai sandorio šalis yra susijusi su vykdoma konkrečia veikla, kuri įstatymu yra pripažinta keliančia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui. Kitu projektu siūloma papildyti Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių įstatymą ir nustatyti, kad Lietuvos strateginės energetikos sektoriaus įmonės tiesiogiai ar per tarpininkus negalėtų sudaryti sandorių su subjektais, dalyvaujančiais Astravo AE projektuose.

SOCIALINĖ IR SVEIKATOS APSAUGA

Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 2, 16, 18 ir 201 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymą Nr. XIV-215. Įstatymu asmeninės pagalbos poreikis reglamentuotas kaip viena iš specialiųjų poreikių rūšių, o asmeninės pagalbos teikimas neįgaliajam – kaip specialiojo poreikio tenkinimo priemonė. Įstatymu neįgaliesiems sudarytos sąlygos gauti asmeninę pagalbą, taip siekiant užtikrinti jiems galimybę visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir darbo rinkoje. Taip pat nustatyta, kad asmenims, kuriems nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, nustatomas vidutinių specialiųjų poreikių lygis; užtikrintas negalios nustatymo tęstinumas asmenims, kuriems darbingumo lygis buvo nustatytas iki senatvės pensijos amžiaus ir kt. Tikimasi, kad pagerės neįgalųjų ir jų šeimos narių integracija į visuomenę, bus sudarytos palankesnės sąlygos neįgaliesiems gauti tinkamą išsilavinimą ir įgyti profesiją, bus panaikintos diskriminacinės nuostatos dėl pensinio amžiaus asmenų, kuriems nustatytas nuolatinės priežiūros poreikis, naudojimosi lengvatomis. Taip pat tikimasi, kad iki 2030 m. dirbančių neįgalųjų dalis nuo bendro darbingo amžiaus neįgalųjų skaičiaus sudarys 35 proc., neįgalųjų, besinaudojančių socialinės integracijos priemonėmis, dalis nuo bendro neįgalųjų skaičiaus sudarys 38 proc., o 50–70 proc. šeimos narių, kurie dabar prižiūri neįgalųjį ir „dirba asmeniniais asistentais“, integruosis ar reintegruosis į darbo rinką.

Vienišo asmens išmokos įstatymas Nr. XIV-352 ir jo lydimieji įstatymai. Šiuo įstatymų paketu siekiama mažinti mažiausias pajamas gaunančių asmenų – vienišų senatvės pensijos amžių sukakusių ir suaugusių asmenų su negalia asmenų skurdą. Įstatymų pakeitimais tobulinama vienišų asmenų pajamų apsauga nustatant naują – vienišo asmens – išmoką, jos dydį ir gavimo sąlygas suvienodinant su socialinio draudimo našlių pensija. Vienišo asmens išmoka skiriama vienišiesiems našlių pensijų negaunantiems asmenims. Nuo š. m. liepos 1 d. Išmoka bus skiriama šalpos išmokas gaunantiems sukakusiems senatvės pensijos amžių ir suaugusiems neįgaliesiems asmenims, o nuo kitų metų sausio 1 d. – ir socialinio draudimo senatvės ar netekto darbingumo pensijų bei kitų su senatvės pensijos amžiumi ar negalia susijusių pensijų gavėjams. Išmokos dydis 2021 m. – našlių pensijų bazinis dydis (28,63 euro), o nuo 2022 m. – 32 eurai. Išmoka nebus įskaitoma į pajamas piniginei

socialinei paramai gauti ir socialinėms paslaugoms apmokėti. Suvienodinant Išmokos ir našlių pensijų gavėjų teises, į šias pajamas nebus įskaitoma socialinio draudimo senatvės našlių pensija. Nuo š. m. liepos 1 d. teisę gauti Išmoką įgis daugiau nei 60 tūkst. vienišų asmenų, o nuo 2022 m. – 276 tūkst. asmenų.

Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 51, 25, 35, 41, 42, 43 ir 481 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. 351. Juo siekiama padėti verslui ir gyventojams, susiduriantiems su neigiamu COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo poveikiu, nustatyti tikslingesnes ir taiklesnes valstybės paramos priemonės darbo vietoms išsaugoti. Apsispręsta toliau tęsti subsidijų darbo užmokesčiui už prastovose esančius darbuotojus mokėjimo laikotarpį bei mokėti subsidijas darbdaviams už į darbą iš prastovų sugrįžusius darbuotojus. Priimtas sprendimas nuo š. m. liepos 1 d. subsidijas darbo užmokesčiui mokėti karantino ar ekstremaliosios situacijos metu, bet ne ilgiau kaip iki š. m. rugpjūčio 31 d. Taip pat nustatytos taiklesnės išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims skyrimo ir mokėjimo tvarkos sąlygos, praplėstas darbo paieškos išmokos gavėjų ratas, o asmenims, kuriems suteiktas perkeliamojo asmens statusas, nuspręsta taikyti aktyvias darbo rinkos politikos priemonės tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir asmenims, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas ar suteikta papildoma ar laikinoji apsauga.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 13 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-360. Juo nustatyta, kad socialinio draudimo pensijų ir netekto darbingumo kompensacijų dėl nelaimingų atsitikimo darbe bei šalpos išmokų gavėjai turi teisę gauti visą nedarbo išmoką (o ne šios išmokos dalį, viršijančią gaunamų pensijų ir išmokų sumą, kaip buvo iki įstatymo pakeitimo). Pagal jį be atskiro asmenų prašymo perskaičiuojamos iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos nedarbo draudimo išmokos, kurių mokėjimas tęsiamas arba kurias mokėti pradėdama po šio įstatymo įsigaliojimo, asmenims, gaunantiems ir socialinio draudimo pensijas, šalpos išmokas, netekto darbingumo periodines kompensacijas. Įstatymu pagerinta darbo netekusių darbingo amžiaus neįgaliųjų asmenų (daugiausiai netekto darbingumo pensijų bei šalpos neįgalumo pensijų gavėjų), taip pat mažiausių išmokų gavėjų padėtis, jiems mokant dvi viso dydžio išmokas.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 11 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-376. Juo, siekiant paskatinti asmenis grįžti į darbo rinką, nustatyta, kad tam tikrais atvejais nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimas galėtų būti atnaujinamas du kartus (o ne vieną kartą, kaip buvo iki įstatymo pakeitimo) visiems bedarbiams, iš naujo įsiregistravusiems Užimtumo tarnyboje per 6 mėnesius po nedarbo draudimo išmokos mokėjimo nutraukimo. Nedarbo draudimo išmokos mokėjimas būtų atnaujinamas nuo bedarbio statuso suteikimo dienos. Prognozuojama, kad teisę į nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo atnaujinimą antrą kartą įgytų apie 510 bedarbių per mėnesį.

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 111, 14, 18, 21, 24, 33 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 61 straipsniu įstatymas Nr. XIV-375. Įstatymu nustatyta palankesnė išmokų skaičiavimo tvarka tėvams, kurių pajamos sumažėjo dėl prastovų per pandemiją, taip pat asmenims, kurie vykdydami profesinės veiklos funkcijas susirgo COVID-19 liga. Pagal įstatymą tėvams, kuriems pandemijos metu buvo paskelbta prastova ir prastovos gavimo laikotarpis ar jo dalis patenka į motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos apskaičiavimo laikotarpį, šios išmokos bus skaičiuojamos iš laikotarpio, buvusio iki pirmo karantino paskelbimo. Jiems motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų dydžiai būtų apskaičiuojami pagal draudžiamąsias pajamas, turėtas nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d. Prognozuojama, kad teisę į didesnio dydžio motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokas įgis apie 5 000 išmokų gavėjų, kuriems jau paskirtos išmokos, ir apie 5 000 asmenų, kuriems bus skiriamos tėvystės, motinystės ir vaiko priežiūros išmokos. Dėl pandemijos sumažėjusios motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos bus kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Prognozuojama, kad teisę į didesnio dydžio ligos išmokas papildomai įgis 14,4 tūkst. išmokų gavėjų.

Darbo kodekso 139 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-419(3). Darbo kodekse įtvirtinta pareiga darbdaviams darbo užmokestį ir kitas su darbo santykiais susijusias pinigų sumas, taip pat dienpinigius ir komandiruotės išlaidos kompensacijos mokėti į darbuotojo nurodytą

banko sąskaitą. Tikimasi, kad šis pakeitimas ne tik prisidės prie šešėlinės ekonomikos mažinimo, bet ir bus sustiprinta darbuotojų teisė į skaidrų ir teisingą apmokėjimą už darbą.

Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 18, 26 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-195. Juo įvestos papildomos bei patikslintos esamos užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės. Priimtomis pataisomis Seimas suteikė Vyriausybei teisę nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, pasitikrinusiems ir (ar) periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą, tad daliai darbuotojų atsirado prievolė testuotis dėl COVID-19 ligos (šie sveikatos patikrinimai finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka). Priimtame įstatyme taip pat reglamentuotas užkrečiamosios ligos protrūkių darbovietėse valdymas. Priimtu įstatymu sudaryta galimybė laiku nustatyti infekcijos atvejus, organizuoti sąlytį turėjusių asmenų izoliavimą ir kitas užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones, tokiu būdu sumažinant užkrečiamųjų ligų plitimo bei didelių ligos protrūkių.

Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 9 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-285. Įstatymu nustatyta, kad medicininės reabilitacijos paslaugų teikimo išlaidos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis bus apmokamos visiems apdraustiesiems pagal asmens biosocialinių funkcijų sutrikimo ar ligos laipsnį, o ne pagal socialines grupes, kaip buvo anksčiau. Medicininės reabilitacijos paslaugas pagal poreikį bus galima teikti visiems asmenims, kuriems jos yra būtinos, kad jų negalia nesunkėtų ir jie kuo ilgiau išliktų aktyviais darbo rinkos dalyviais, bus užtikrintas medicininės reabilitacijos paslaugų, kurios yra asmens sveikatos priežiūros paslaugų dalis, prieinamumas, efektyvumas bei reglamentavimo aiškumas.

Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 2, 9, 92, 93, 910, 911, 14, 141, 16, 18, 25 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-295. Juo panaikinama įstatymo nuostatų neatitiktis Direktyvos 2014/40/ES (Tabako produktų direktyva) nuostatoms, taip pat aiškiau reglamentuojamas įrenginių, skirtų tabako gaminiams ir susijusiems gaminiams vartoti, naudojimas; praplečiami nustatyti draudimai dėl tabako gaminių įsigijimo ir (ar) vartojimo skatinimo susijusiais gaminiais ir įrenginiais, skirtais tabako gaminiams ir susijusiems gaminiams vartoti ir kt. Tikimasi, jog šiame įstatyme numatytų nuostatų įgyvendinimas padės riboti tabako ir su juo susijusių gaminių prieinamumą, ypač nepilnamečiams.

Farmacijos įstatymo Nr. X-709 8, 57 ir 59 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-385. Įstatymu nustatyta, kad Kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainynas būtų tvirtinamas ne keturis, kaip yra reglamentuota šiuo metu galiojančiame įstatyme, bet du kartus per metus, taip pat, įgyvendinant Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. spalio 23 d. sprendimą norminėje administracinėje byloje, nustatyti vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių išbraukimo iš kainynų pagrindai bei įtvirtinta „Pirmo paskyrimo“ taisyklė. Tikimasi, kad taip bus užtikrintas didesnis kompensuojamųjų vaistinių preparatų prieinamumas ir pasirinkimas, bus sudarytos galimybės pacientams pasiūlyti geriausius, inovatyviausius ir efektyviausius gydymo būdus ir priemones bei padės pacientams sutaupyti lėšų jų pasirinktų vaistinių preparatų įsigijimui.

Sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 67 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-403 ir jį lydintys Nacionalinės sveikatos tarybos nuostatai. Jų tikslas – pagerinti Nacionalinės sveikatos tarybos (toliau – NST) veiklą, kad NST geriau atliktų jai pavestas funkcijas ir sėkmingiau bendradarbiautų su kitų valstybių panašiomis institucijomis.

Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymo Nr. XIII-2771 10 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-405 ir lydymasis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas. Jais patobulinama papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros (toliau – PASP) sistema ir visuomenės sveikatos priežiūros (sveikatingumo paslaugų valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės) sistema (praplečiami kvalifikaciniai reikalavimai fiziniams asmenims, siekiantiems verstis PASP pagal atitinkamas PASP sričių paslaugų grupes ir (ar) pogrupius, atskirti licencijuojamas PASP paslaugas, kurias teikiant naudojami produktai, gyvūnai ir kiti gyvi organizmai ir kurios reguliuojamos PASP įstatymu, nuo nelicencijuojamų sveikatingumo paslaugų ir t. t. Tikimasi, jog šie pakeitimai padės pagerinti PASP paslaugų ir sveikatingumo paslaugų saugumą ir kokybę, prisidės prie skaidresnės konkurencinės aplinkos kūrimo.

Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 10 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-230. Siekiama, kad šalpos našlaičių pensija būtų skiriama ir mokama neatsižvelgiant į tai, kad asmuo gauna socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, socialinio draudimo senatvės pensiją ar socialinio draudimo senatvės pensiją neįgaliajam. Šiuo metu šalpos našlaičių pensija yra mokama tik kartu su socialinio draudimo našlaičių pensija ar valstybine našlaičių pensija už mirusį vieną iš tėvų.

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-337. Jo tikslas nustatyti draudimą skatinti lošti bet kokia forma ir priemonėmis, tai yra įtvirtinti draudimą bet kuria forma ir bet kokiomis priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, įskaitant specialius renginius, bandomuosius lošimus, akcijas, nuolaidas, dovanas ir panašaus pobūdžio skatinamąsias priemones, skatinančias dalyvauti lošimuose ar nuotoliniuose lošimuose. Šiuo įstatymu bus sudarytos sąlygos mažinti lošimų sukeliamas neigiamas pasekmes visuomenei, sumažintas lošimų patrauklumas, dėl priimtų nuostatų turėtų mažėti lošimams išleidžiamos sumos ir trumpėti lošimams leidžiamas laikas.

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 10, 11, 27, 29, 33 ir 39 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-341(2) ir Sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 12, 61 ir 63 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-342(2), kuriais siekiama papildyti ir aiškiau reglamentuoti Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (toliau – LNSS) viešųjų įstaigų steigėjus (dalininkus) ir viešųjų įstaigų savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendinančias institucijas reglamentuojančias nuostatas. Įstatymais siūloma įtvirtinti galimybę LNSS viešosios įstaigos dalininkais būti dviem ir daugiau savivaldybių, taip pat valstybei ir savivaldybei (kelioms savivaldybėms). Įtvirtinus įstaigų pavaldumą valstybės ir savivaldybės subjektams, būtų įgyvendinamas bendras valstybinis ir vietos savivaldos sveikatos gerinimo reikalų tvarkymas ir sveikatos priežiūros įstaigų veiklos reguliavimas pagal abiem subjektams įstatymais nustatytą kompetenciją bei sudarytos teisinės prielaidos efektyvesniam valdymui, racionaliam finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių panaudojimui. *Įstatymų projektų priėmimas numatytas 2021 m. birželio 29 d.*

Psichologų praktinės veiklos įstatymų projektai Nr. XIIIIP-685(3) ir Nr. XIIIIP-3234, kuriais siekiama reglamentuoti psichologų kvalifikacijos įgijimo sąlygas, psichologų praktinės veiklos licencijavimo tvarką, šios veiklos sąlygas bei psichologų profesines teises ir pareigas bei atsakomybę. Komitetas kreipėsi į Seimo valdybą dėl darbo grupės sudarymo minėtiems alternatyviems projektams įvertinti ir motyvuotiems pasiūlymams dėl šių projektų patobulinimo parengti. Seimo valdyba, atsižvelgdama į Seimo Sveikatos reikalų komiteto siūlymą ir argumentus, 2021 m. kovo 9 d. sudarė darbo grupę alternatyviems įstatymų projektams Nr. XIIIIP-685(3) ir Nr. XIIIIP-3234 įvertinti ir motyvuotiems pasiūlymams dėl šių įstatymų projektų tobulinimo parengti. Darbo grupės veiklos terminas pratęstas iki 2021 m. birželio 30 d. Darbo grupėje nuspręsta parengti Psichologų praktinės veiklos įstatymo projektą, apibendrinantį alternatyvius įstatymų projektus, ir teikti jį Seimui svarstyti 2021 m. III (rudens) sesijos metu.

Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 2, 17, 26 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 151 straipsniu įstatymo projektas (XIIIIP-3603(3)). Įstatymo projekto tikslas – reglamentuoti tabako gaminių pardavimą tiesiogiai neprieinamu būdu, numatant draudimą mažmeninės prekybos vietose viešai eksponuoti (demonstruoti) tabako gaminius, su tabako gaminiais susijusius gaminius ir įrenginius, skirtus šiems gaminiams vartoti. Priėmus šį įstatymą, Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka mažmeninėse prekybos vietose bus leidžiama pateikti tik informaciją apie gamintojo, parduodamų tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių, įrenginių, skirtų šiems gaminiams vartoti, pavadinimus; žodžius „Prekiaujame“ arba „Parduodame“; tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių, įrenginių, skirtų šiems gaminiams vartoti, kainas.

Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 47 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-5279(2). , kuriuo patobulinta netekto darbingumo ir senatvės pensijų apskaičiavimo tvarka asmenims, iki 2017 m. gruodžio 31 d. gavusiems netekto darbingumo (invalidumo) pensijas. Šių asmenų įgyti pensijų apskaitos vienetai galės būti apskaičiuojami ne vien pagal tuos pačius asmens draudžiamųjų pajamų koeficientus, pagal kuriuos anksčiau buvo apskaičiuota netekto darbingumo (invalidumo) pensija, bet ir tokiu pat būdu, kaip pensijų apskaitos vienetai nustatomi anksčiau pensijų negavusiems asmenims. Alternatyvaus skaičiavimo būdo nustatymas leis išvengti net ir pavienių situacijų, kai dėl anksčiau gautos netekto darbingumo (invalidumo) pensijos po 2018 m. sausio 1 d. skiriama netekto darbingumo ar senatvės pensija yra mažesnė už tą, kuri būtų apskaičiuota netekto darbingumo pensijos negavusiam asmeniui.

ŠVIETIMAS, KULTŪRA, SPORTAS

Visuomenės informavimo įstatymas Nr. XIV-240 ir lydintieji įstatymai Nr. XIV-241–250. Pagal priimtus pakeitimus žurnalistas turės teisę viešosios informacijos rengėjo ir (ar) skleidėjo, su kuriuo žurnalistą sieja sutartiniai santykiai, vardu neatlygintinai gauti šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus duomenis ir informaciją iš registro ar valstybės informacinės sistemos tvarkytojo. Šia galimybe žurnalistas galės pasinaudoti, jeigu viešosios informacijos rengėjas ir (ar) skleidėjas, kurio vardu jis prašo pateikti duomenis ir kuriam rengia ketinamą skelbti informaciją, per paskutinius metus nebus padaręs daugiau kaip dviejų pažeidimų dėl draudžiamos informacijos skelbimo ir (ar) nebus Visuomenės informavimo etikos komisijos pripažintas profesinės etikos nesilaikančiu viešosios informacijos rengėju ir (ar) skleidėju. Žurnalistai nemokamai turės teisę gauti duomenis iš Juridinių asmenų registro, Nekilnojamojo turto registro ir Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos. Žurnalistai iš Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos tvarkytojo turės teisę gauti ne tik aktualius, bet ir istorinius juridinio asmens dalyvių ir (ar) naudos gavėjų duomenis, išskyrus fizinio asmens kodą, gyvenamąją vietą arba adresą korespondencijai. Pakeitimai užtikrins teisę gauti teisingą, tikslią ir nešališką informaciją, sudarys palankesnes sąlygas profesionaliosios, tiriamosios žurnalistikos plėtrai, paskatins didesnę visuomenės atvirumą ir atsparumą.

Švietimo įstatymo Nr. I-1489 15 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-339. Juo išplėstas subjektų, galinčių teikti formalųjį švietimą papildantį ugdymą (toliau – FŠPU), ratas. Iki įstatymo projekto priėmimo FŠPU galėjo teikti muzikos, dailės, kitos menų, sporto mokyklos. Pakeistus įstatymą, FŠPU programas galės vykdyti ir Lietuvos aukštosios mokyklos, taip pat pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą gamtamokslio, technologinio, inžinerinio, matematinio ugdymo atviros prieigos centro veiklos aprašą veiklą vykdančios švietimo įstaigos (t. y. vadinamieji STEAM centrai).

Svarbūs teisės aktu projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7, 8, 14 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-623(2). Priėmus projektą bus sudarytos sąlygos pakelti švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimą nuo 2021 m. rugsėjo 1 d., išnyks atotrūkis nuo mokytojų darbo užmokesčio, didės šios profesijos patrauklumas ir bus sudarytos prielaidos veiksmingam įtraukiamam ugdymui, užtikrinant tinkamą švietimo pagalbą mokyklose ir švietimo pagalbos įstaigose. *Planuojama, kad šis projektas bus priimtas Seimo II (pavasario) sesijoje.*

Sporto įstatymo Nr. I-1151 2, 3, 5, 7, 10, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-533. Įstatymo projektu siūloma, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo nutartį, pakeisti sporto projektų finansavimo modelį, nustatyti griežtesnius reikalavimus sporto federacijoms, siekiančioms gauti valstybės biudžeto lėšų

aukšto meistriškumo sporto programų įgyvendinimui, padidinti valstybines stipendijas sportininkams, įsteigti Sporto registrą ir kt.

Profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4978(2) planuojamas priimti Seimo III (rudens) sesijoje. Šiuo projektu siūloma išplėsti ratą asmenų, kuriems teikiama stipendija ir kita materialinė pagalba mokantis pagal profesinio mokymo programas, siekiant įgyti pirmąją kvalifikaciją.

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 60 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-5324. Šiuo projektu yra siekiama uždrausti naujas statybas, nesusijusias su kultūros paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu, kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose bei keisti šių teritorijų ribas, išskyrus tyrimų metu naujai nustatčius kultūros paveldo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus. Po svarstymo Seimo Kultūros komitete buvo pritarta sprendimui Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pakeitimų įstatymų projektus Nr. XIIP-5324 ir Nr. XIIP-5370 sujungti ir Seimui teikti svarstyti patobulintą įstatymo projektą.

Bibliotekų įstatymo Nr. I-920 61 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-5106, Kultūros centrų įstatymo Nr. IX-2395 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-41 ir Muziejų įstatymo Nr. I-930 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-42. Jų tikslas – įteisinti galimybes savivaldybių kultūros įstaigų (viešųjų bibliotekų, muziejų, kultūros centrų) vadovams, pasibaigus jų pirmajai penkerių metų kadencijai, be konkurso būti paskirtiems antrajai penkerių metų kadencijai, jeigu jų veikla kiekvienais metais buvo vertinama labai gerai arba gerai. Šių įstatymų pakeitimus inicijuoti paskatino nuogaštavimai dėl didelio kvalifikuotų kultūros srities specialistų ir kompetentingų vadovų, galinčių eiti kultūros įstaigų vadovų pareigas, trūkumo bei kultūros įstaigų vadovų rezervo nebuvimo. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos kultūros ministerija planuoja parengti Muziejų įstatymo ir Kultūros centrų įstatymo naujas redakcijas, Kultūros centrų įstatymo Nr. IX-2395 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-41 ir Muziejų įstatymo Nr. I-930 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-42 buvo gražinti iniciatoriams tobulinti, o Bibliotekų įstatymo Nr. I-920 6¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-5106 atmestas.

TEISĖ IR TEISĖTVARKA

Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 112 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-364. Įstatymo tikslas – užtikrinti tinkamą Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimą bei panaikinti pradėtą ES teisės pažeidimo nagrinėjimo procedūrą Nr. 2020/4026. Įstatymu papildyta Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnio 1 dalis ir numatyta, kad kreiptis į administracinę teisimą prašydami ištirti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą, turi teisę ir suinteresuotos visuomenės, kaip ji apibrėžta Aplinkos apsaugos įstatyme, atstovai (tik dėl su aplinka susijusių norminių administracinių aktų).

Administracinių nusižengimų kodekso 33, 414, 610 ir 611 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-266 ir Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-267. Įstatymai nustatė prievolę transporto priemonės savininkams (valdytojams) užtikrinti, kad bendrojo naudojimo vietose nebūtų laikoma neeksploatuojama transporto priemonė (transporto priemonė, kuri dėl akivaizdžių trūkumų ar išorinių požymių nenaudojama ar negali būti naudojama pagal tikslinę paskirtį) arba negalima eksploatuoti transporto priemonė (transporto priemonė, kuriai šio įstatymo nustatytais pagrindais ilgiau kaip tris mėnesius yra sustabdytas ar panaikintas leidimas dalyvauti viešajame eisme, arba ilgiau kaip tris mėnesius neįregistruota ar ilgiau kaip tris mėnesius išregistruota transporto priemonė). Taip pat nustatė galimybę ne tik policijos pareigūnams, bet ir savivaldybių administracijų pareigūnams ar kitiems administracinio nusižengimo teiseną pradėjusiems ar administracinio nusižengimo tyrimą

atliekantiems pareigūnams Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka privertinai nuvežti transporto priemonę.

Administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-366, kuriuo griežtinama administracinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais, gyvūnų kankinimą. Įstatymu įtvirtintos didesnės baudos (tais atvejais, kai gyvūnams gresia žūtis ar suluošinimas net siekiančios maksimalią 6 000 eurų baudą) padės užtikrinti Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo normų laikymąsi, o taip pat prisidės prie gyvūnų gerovės srityje įsisenėjusių problemų sprendimo. Įstatyme taip pat numatyta, kad už žiaurų elgesį su gyvūnu ar jo kankinimą, nepriklausomai nuo to, ar jam gresia žūtis ar suluošinimas, kartu su bauda bus privalomai skiriama ir administracinio poveikio priemonė – gyvūno konfiskavimas.

Seimo statutas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 23, 80, 86, 180(20), 180(25) ir 198 straipsnių pakeitimo“ Nr. XIV-325, kuriuo įgyvendintas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. KT152-N12/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsnio, Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinio nutarimo Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Šiame Seimo statute įtvirtinta, kad, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų ir Vyriausybė iš naujo turi gauti Seimo įgaliojimus, Vyriausybei įgaliojimai iš naujo suteikiami, kai Seimas priima nutarimą pritarti Vyriausybės programai. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti. Taip pat koreguojamas Seimo statute nustatytas Seimo protokolinių nutarimų priėmimo teisinis reguliavimas, kad tokiais nutarimais nebūtų sprendžiami valstybės valdymo klausimai, kuriuos sprendžiant atsiranda teisiniai padariniai kitiems asmenims.

Seimo statutas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 47, 49, 68, 81, 130 straipsnių, dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir statuto papildymo 811 straipsniu“ Nr. XIV-396. Šiuo Seimo statutu numatomas aiškesnis Seimo delegacijų tarptautinėse parlamentinėse organizacijose ir asamblėjose, taip pat Seimo tarpparlamentinių ryšių grupių veiklos ir sudarymo tvarkos reglamentavimas, taip pat patobulintos Užsienio reikalų komiteto veiklos kryptys, kiek tai susiję su Seimo tarptautinio bendradarbiavimo klausimų koordinavimu.

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 20, 23, 27, 28, 31, 33, 43, 56, 78, 117, 134, 138 straipsnių pakeitimo bei įstatymo papildymo 1151 ir 1381 straipsniais įstatymo projektas Nr. XIIP-4251(2), Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo Nr. VIII-1031 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4252(2), Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 X skyriaus pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4253(2), Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 5, 18, 32, 34, 51 straipsnių, X skyriaus pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 56 straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4254(2), Baudžiamojo kodekso 231 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4256(2). Projektai nepriimti, nes nuspręsta tobulinti Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo Nr. VIII-1031 pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-4252(2), jį apjungiant su Lietuvos Respublikos ikiteisminių ginčų dėl mokesčių nagrinėjimo tvarkos įstatymo projektu Nr. XIIP-5222. Šiuo metu projektas yra derinamas Teisingumo ir Finansų ministerijose.

Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto I-399 11 ir 151 straipsnių pakeitimo“ projektu Nr. XIIP-4750(2) siūloma sugriežtinti Seimo narių atsakomybę už nedalyvavimą Seimo, komitetų ir komisijų posėdžiuose. Siūloma nustatyti, kad laikoma, jog Seimo narys dalyvavo: 1) Seimo posėdyje, jeigu jis užsiregistravo tame Seimo posėdyje ir dalyvavo svarstant daugiau kaip pusę iš anksto numatytų klausimų; 2) Seimo komiteto ar komisijos posėdyje, jeigu jis užsiregistravo to posėdžio protokolo priede pasirašytinai ir dalyvavo svarstant daugiau kaip pusę klausimų iš anksto paskelbtame komiteto ar komisijos posėdyje. Taip pat siūloma suteikti Etikos ir procedūrų komisijai teisę spręsti, ar pateisinamas pažiūromis ir politiniais tikslais grindžiamas Seimo narių nedalyvavimas Seimo, komitetų,

komisijų, kurių narys jis yra, posėdžiuose, jei šis nedalyvavimas nėra nuolatinis. Siūloma įtvirtinti, kad Seimo nariui, be svarbios pateisinamos priežasties nedalyvavusiam Seimo, taip pat komiteto ar komisijos, kurių narys jis yra, posėdžiuose, to mėnesio atlyginimas mažinamas po 5 procentus už kiekvieną praleistą posėdį.

Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 52 ir 53 straipsnių pakeitimo“ projektas Nr. XIIP-5321. Projekte siūloma nustatyti aiškią tvarką, kaip vykdoma komitetų bei komisijų veikla, kai Seimo nėra patvirtintas šių struktūrinių padalinių pirmininkas. Siūloma nustatyti, kad laikinai negalinti eiti pareigų komiteto pirmininką pavaduoja jo pavaduotojas, o jo nesant – vyriausias pagal amžių komiteto narys tuo metu. Siūloma nustatyti, kad kol komiteto pirmininkas Seimo nepatvirtintas, jo pareigas laikinai eina komiteto pirmininko pavaduotojas, o jo nesant – vyriausias pagal amžių komiteto narys. Taip pat siūloma patikslinti, kad kol komiteto pirmininkas ir komiteto pirmininko pavaduotojas Seimo nepatvirtinti, komiteto posėdžiams pirmininkauja vyriausias pagal amžių komiteto narys.

Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 140, 144, 145, 147 ir 149 straipsnių pakeitimo“ projektas Nr. XIIP-5233. Projektu siekiama nustatyti ilgesnį terminą tarp teisės akto projekto pateikimo ir svarstymo Seime, taip pat nustatyti ilgesnį terminą, kai pagrindiniu paskirtas komitetas privalo pradėti pasirengimo svarstyti teisės akto projektą procedūrą. Taip pat siekiama patikslinti Seimo statuto 140 straipsnyje esančią teisės akto projekto svarstymo sąvoką. Dar vienas šio projekto tikslas – užtikrinti didesnį nepriklausomo ekspertinio vertinimo paskyrimo procedūros skaidrumą.

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 9, 10, 14, 17, 22, 23, 272 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 141 ir 142 straipsniais ir 2 priedu įstatymo projektas Nr. XIIP-4637, Administracinių nusižengimų kodekso 425 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4638 ir Užimtumo įstatymo 37 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4639. Projektai parengti siekiant įgyvendinti 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/645, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir kvalifikacijos kėlimo ir Direktyva 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų (toliau – Direktyva (ES) 2018/645), taip pat siekiant suderinti Direktyvos (ES) 2018/645 ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nuostatas dėl dokumentų, kuriais patvirtinama vairuotojų kompetencija vežti krovinius ar keleivius komerciniais tikslais, ir prievolės juos turėti C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių ir jų junginių su priekabomis vairuotojams, kurie verčiasi komerciniu krovinių arba keleivių vežimu ir kt. Vyriausybė paprašyta pateikti išvadą.

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-430. Šiuo įstatymo projektu įtvirtinama asmens, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos Respublikos pilietybę, sąvoka. Tai svarbus pakeitimas Pietų Amerikoje gyvenantiems lietuviams ir litvakams. Projektas buvo pateiktas, tikėtina, bus priimtas Seimo III (rudens) sesijoje.

VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA

Svarbūs teisės aktu projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 14 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-517. Juo siūloma nustatyti galimybę savivaldybių tarybų komitetų ir komisijų posėdžius organizuoti nuotoliniu ar iš dalies nuotoliniu (mišriu) būdu ne tik esant nepaprastajai padėčiai, ekstremaliajai situacijai ar karantinui. Priėmus įstatymą būtų sudarytos sąlygos savivaldybėms optimizuoti savo veiklą, tuo pačiu stiprinamas savivaldos savarankiškumas, nes būtų sudarytos sąlygos pačioms savivaldybėms pagal poreikį pasirinkti posėdžių rūšį, t. y. posėdžiauti nuotoliniu, iš dalies nuotoliniu (mišrius) būdu ar į posėdžius

visiems renkantis tik fiziškai. Jeigu įstatymas bus priimtas, įvertinus jo taikymo praktiką būtų galima galvoti ir apie tolesnius žingsnius – sudaryti tokias pačias sąlygas posėdžiauti ir savivaldybių taryboms. Numatoma šį projektą įtraukti į Seimo rudens sesijos darbo planą ir rudenį priimti sprendimus.

ŽMOGAUS TEISĖS

Svarbūs teisės aktų projektai, nepriimti pavasario sesijoje

Lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymo projektas (nauja redakcija) Nr. XIIP- 3512. 2021 m. sausio 20 d. Lietuvos Respublikos Seimo valdyba sprendimu Nr. SV-S-33 kreipėsi į LR Vyriausybę su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3512. Kai bus gauta Vyriausybės išvada, Komitetas tęs šio įstatymo projekto svarstymą.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus patarėja

Dalia Juknevičiūtė

Tel. (8 5) 239 6185, el. p. dalia.jukneviciute@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija.

Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2021